

Справа „Двойних проти України”
(„Dvoynykh v. Ukraine”)

У рішенні, ухваленому 12 жовтня 2006 року у справі “Двойних проти України”, Суд постановив, що:

- було порушено ст. 3 Конвенції стосовно перебування заявника під вартою упродовж періоду від 23 березня до 1 грудня 2000 року.
- було порушено ст. 13 Конвенції (право на ефективний засіб захисту).

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд признав сплатити заявнику 2000 євро як компенсацію моральної шкоди та 100 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявник Микола Олександрович Двойних є громадянином України, народився 1947 року і мешкає у м. Сімферополі. На час подій у справі він був директором компанії.

23 березня 2000 року заявника було заарештовано за звинуваченням у розкраданні та у зловживанні службовим становищем. Наступного дня його помістили у слідчий ізолятор. У липні 2000 року заявника було визнано винним та засуджено до чотирьох років позбавлення волі. Внаслідок розгляду апеляційної скарги заявника його було звільнено від покарання у вигляді ув’язнення з огляду на те, що він страждав на серцево-судинні захворювання та не становив небезпеки для суспільства. Отож, 1 грудня 2000 року заявника було звільнено з-під варти.

П. Двойних стверджував, що його утримували у камері площею 14 кв.м, у якій знаходилося 16 або 17 осіб. Окремі в’язні потерпали від туберкульозу та СНІДу. Він також відзначав, що через недостатню кількість ліжок в’язні змушені були спати почергово. Природне світло і свіже повітря стримувалися щільними віконницями. Натомість тьм’яне електричне світло постійно було увімкненим. Камерні приміщення були брудними і насиченими тарганами та блохами. Гарячої води не було взагалі. А холодна вода подавалась тільки у ті приміщення, які були розташовані не вище четвертого поверху. До того ж, опалення у камерах було відключено.

Заявник також вказував, що денні прогулянки тривали не довше 35-40 хвилин. А сам зовнішній простір, куди в’язнів виводили, був не більшим за площу камерного приміщення. В’язням не дозволяли купувати ліки та їжу у продавців за межами СІЗО, незважаючи на те, що харчування в ізоляторі було цілком незадовільним.

Зміст рішення Суду

Заявник скаржився на те, що його утримували в нелюдських і таких, що принижували гідність, умовах. Він зазначав про порушення ст. 3 та ст. 13 Конвенції.

Суд передусім зазначив, що твердження заявника про умови його перебування у СІЗО (а саме – інформація про переповненість камер, їх невідповідність умовам гігієни, проблеми із вентиляцією приміщень і доступом природного світла та свіжого повітря у них, неналежні умови для щоденних прогулянок) були підтвердженні висновками Комітету Ради Європи із запобігання катуванням, нелюдському і такому, що принижує гідність, поводженню (далі – Комітет). Представники Комітету відвідали слідчий ізолятор Сімферополя у вересні 2000 року, саме у той час, коли заявник там знаходився. А відтак, висновки Комітету стали надійною основою для здійснення Судом оцінки умов ув'язнення заявника упродовж періоду від березня до грудня 2000 року.

Хоча Уряд і спростовував інформацію заявника щодо розміру камерних приміщень, однак навіть ті дані, котрі були офіційно подані Урядом, викликали серйозне занепокоєння. Адже у відповідних матеріалах вказувалося, що залежно від часу на одного в'язня припадало від 1,3 до 2,25 кв. м площі. На думку Суду, ця інформація свідчить про вкрай надмірну переповненість камер. У зв'язку з цим він нагадав, що сам цей факт викликав питання про порушення ст. 3 Конвенції.

Суд далі відзначив, що тривалість перебування у таких умовах була серйозним обтяжуючим фактором. Адже упродовж 23-х годин заявнику доводилось перебувати у приміщенні, куди не надходило ані свіже повітря, ані денне світло. Суд також звернув особливу увагу на той факт, що в'язні змушені були чергуватися, аби поспати. До того ж, у заявника, як й у інших в'язнів, не було необхідного гігієнічного приладдя.

Суд, зважаючи на викладене, дійшов висновку, що перебування понад вісім місяців у таких умовах мало заподіяти заявнику значних фізичних і моральних страждань. Власне, такі умови принижували людську гідність і цілком могли призвести до виникнення у заявника відчуття приниження й особистого знецінення. Тому Суд постановив, що умови утримування заявника у СІЗО м. Сімферополя становили поводження, яке принижує людську гідність. Відтак мало місце порушення ст. 3 Конвенції.

Суд також постановив про порушення ст. 13 Конвенції, встановивши те, що заявнику не вдалося отримати компенсацію шкоди, заподіяної умовами його ув'язнення.

